

9. évfolyam

Óraszám: 34 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

<i>Témakör neve</i>	<i>Óraszám</i>
1. Zeneművek – Énekes anyag	10
2. Zeneművek – Zenehallgatási anyag	18
3. Ismeretek – Komplex készségfejlesztés	6
	<i>Összes óraszám:</i> 34

1. Zeneművek – Énekes anyag

Óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények

- Megismer a Népdalaink világa témakörből 8-10 dalt, azok éneklési módját - Válogatás a tankönyv népzenei anyagából
Szerelem: Akkor szép az erdő; Bujdosik az árva madár; De sok eső, de sok sár; Hej, rozmaring, rozmaring; Körösfői kertek alatt; Nem úgy van most, mint volt régen; Béreslegény; Megrakják a tüzet; A bárnai kertek alatt; Szivárvány havasán
Életképek: Anyi nekem az irigyem; Eddig vendég; Éljen a barátság
Balladák: A Vidróczki híres nyája; Kőműves Kelemen
Ünnepek: Sok számos esztendőket; Paradicsom mezejibe; Víg volt nekem az esztendő; Csordapásztorok; karácsonyi ünnepkörhöz tartozó népdalok, azok feldolgozásai
- Megismer a Műzenei szemelvények és más népek dalai témakörből 5-8 dalt Válogatás a tankönyv szemelvényeiből
Pindaros :Óda; Szeikilosz sírverse; Ut queam t laxis; Dies irae; Splendor Paternae gloriae (Atyának fénye, fénysugár); John of Fornsete: Nyár-kánon (Vaskó Andor ford.); Moniot d'Arras: Nyári ének; Ófrancia kánon: Jertek, jertek, nosza, járjunk táncot!; Farkas Ferenc: Hajnalnóta; W. Byrd: Tavasz – kánon; Ismeretlen szerző: Kék ibolyácska; Budát, ó Hunnia, az török rabolja; Balassi Bálint: Bocsásd meg Úristen – protestáns népének, Tinódi lantos Sebestyén: Egervár viadaljáról való ének; Ungaresca, más népek dalai szabad válogatás szerint
- A megismert dalokat csoportban, kottaképről és emlékezetből szöveggel, a dalok karakteréhez, hangulatához igazítva, helyes tempóban énekl
- Felismeri, értelmezi a dalokhoz tartozó fogalmakat, népi kifejezéseket
- Elemzi a népdalokat a megadott szempontok szerint: szerkezet, dallamvonal, hangsor, ambitus, metrum, előadásmód, stílus
- Himnusz, Szózat ismerete, csoportban emlékezetből, helyes tempóban, képességeihez mérten helyes intonációval énekl

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- 9. osztályban 13-18 dal megismerése

- Hallás utáni daltanulással elsajátított magyar népdalok és felismerő kottaolvasással elsajátított műzenei szemelvények éneklése
- Előadói készségük kifejező, átélt, tiszta intonációjú énekléssé fejlesztése
- A hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez való alkalmazkodási képesség fejlesztése
- A dalokban megjelenített élethelyzetek, érzelmi állapotok megértése.
- Különböző korszakok – különböző előadói stílusok a műzenében
- A régi és új stílusú népdalok jellemzőinek elsajátíttatása

Fogalmak: Magyar Népzene Tára, autentikus, tradíció, átdolgozás, dialektus, a népdal szerkezete, dallamvonala ambitusa, metrumba, hangneme, hangsora, zsoltár típusú népdal, népballada, tempo giusto, parlando, rubato, egyházzene, világi zene: trubadúrének, ungarasca, múdál, reneszánsz kórusdal, szillabikus, melizmatikus, históriás ének

Javasolt tevékenységek

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Éneklés az iskolai kórusban
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása

2. Zeneművek – Zenehallgatási anyag

Óraszám: 18 óra

- Megismerkedik a tanterv zenehallgatási anyagában meghatározott zeneművekkel, zeneszerzőkkel, zenetörténeti háttérrel.
- A zeneművekhez kapcsolódóan megismerkedik a népi hangszerekkel és a klasszikus zenekar hangszercsaládjával, a kóruszólamokkal, a műfajokkal, fogalmakkal, ezeket felismeri, megnevezi.
- Zenehallgatási anyag - 9. o.
  - Régi muzsika kertje: Ut queant laxis – gregorián ének, Szeikilosz sírverse, Missa de Angelis – Kyrie, Dufay: L’homme arme mise – Kyrie, G.P.da Palestrina: Nigra sum, Lassus: Visszhang vagy Zsoldoszerená, Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" II. tétel - részlet
  - Szemelvények a magyar zenetörténetből: Esterházy Pál: Harmonia caelestis – részletek, Tinódi Lantos Sebestyén: Egervár viadaljáról való ének, Bakfark Bálint: Lantfantázia, Válogatás a magyar reneszánsz zenéből, Ungarasca
  - Zeneművek és a történelem: J. S. Bach: Máté passió – részlet 54 számtól -59 -ig
  - Életképek: Ugrós és csárdás dallamok – válogatás revival népzenei felvételekből, J. S. Bach: D-dúr szvit – Gavotte, Menüett, Joseph Haydn: Évszakok, Ősz – Szüreti kórus, L. van Beethoven: IX. szimfónia – IV.tétel, Händel: Messiás – részlet: Halleluja kórustétel, Vivaldi: Négy évszak – Tavasz 1. tétel, Tél – 2. tétel

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanulók kreatív képzeletének fejlesztése változatos motivációs technikákkal, a zeneművek nyújtotta lehetőségeket kihasználva
- A zeneművek gondolati tartalmát kifejező eszközök felismerésére átélésére és értelmezésére alkalmas képességek kialakítása
- Összefüggés felfedezése a zenei stíluskorszakok és a történelmi események, irodalmi alkotások között
- A zeneművekről történő önálló véleményalkotás képességének kialakítása
- A zeneszerzők helye a különböző zenetörténelmi korokban
- Az adott zenemű történelmi, irodalmi és kultúrtörténelmi vonatkozásainak megismerése
- A zeneművekben megfogalmazott gondolatok társítása hangszerelési, szerkesztési megoldásokkal, kompozíciós technikákkal, formai megoldásokkal

Fogalmak: Népzene, műzene, vokális műfajok, gregorián, recitativo, korál, mise tételei: Kyrie, Glória, Credo, Sanctus-Benedictus, Agnus Dei, reneszánsz műfajok: motetta, madrigál, chanson, barokk műfajok: opera, oratórium, kantáta, concerto, szvit, preludium és fuga, rondó, klasszikus műfajok: vonósnégyes, szimfónia, szonáta, versenymű, stílusjegy, műfaj

Javasolt tevékenységek

- Részvétel hangversenyeken, amennyiben lehetséges
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Zeneművek zenetörténelmi rendszerezése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával)
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

3. Ismeretek – Komplex készségfejlesztés

Óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

- Az 5-6 fokú és modális (7 fokú) hangsorok, a tiszta, kis és nagy hangközök, a hármashangzatok elméleti ismereteinek felfrissítése, elmélyítése
- A hangnemek, előjegyzések felismerése 2# 2b –ig, a kvintkör megismerése
- A korábban tanult ritmikai ismeretek frissítése, a ritmusértékek és jelek, ritmusképletek: nyújtott és éles, szinkópa, triola, ütembeosztás, páros (2/4, 4/4, 2/2) és páratlan (3/4, 3/8) ütemmutatók elmélyítése, tudását tudja alkalmazni
- A törzshangok és a módosított hangok, módosító jelek szerepének ismerete
- A zenetörténet jellegzetes műfajainak ismerete

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez
- Amennyiben az osztály képességei engedik a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlesztése

- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban
- A zenei formaérzék fejlesztése

Fogalmak: Az előjegyzés, pentakord, pentaton, dúr, moll, fríg, líd, mixolíd, eol, lokriszi, hangköznevek, temmutató, (kis) nyújtott, (kis) éles, szinkópa, triola, kvintkör, hármashangzat: dúr, moll

Javasolt tevékenységek

- A hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására.
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- Ritmikai játékok
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása